

Darwin i el pensament filogenètic

Juli Peretó, departament de Bioquímica i Biologia Molecular i Institut Cavanilles de Biodiversitat i Biologia Evolutiva de la Universitat de València

Fa segle i mig, Charles Darwin va difondre una de les idees més fèrtils i poderoses de la biologia: tots els éssers vius tenen un mateix avantpassat, tots tenen un mateix origen, tots som parents. Les relacions entre tots els organismes actuals i els que han existit en el passat es pot representar amb un diagrama arborescent. L'arbre de la vida, amb les branques extingides enfonsades en la terra, en el registre fòssil, i el seu fullam espès d'espècies vivents actuals, és una imatge darwinista potent. Des del començament va ser adoptada pels naturalistes per a substituir la idea vella i incorrecta de la gran cadena del ser: una escala que ascendia dels cucs insignificants als excelsos humans, a tocar dels déus. Amb l'arbre de la vida darwinista ja no n'hi hagueren mai més organismes superiors i inferiors, o més o menys evolucionats. Les tècniques bioquímiques i el mètodes computacionals actuals ens han permès de reconstruir l'arbre filogenètic universal i trobar relacions familiars insospitades. Però la iconografia arborescent també pot amagar prejudicis ideològics, missatges erronis o visions simplistes de la realitat. Ens enfilarem per l'arbre de la vida, des dels seus orígens químics fins a l'exuberant biodiversitat actual.